

Agnès Martin-Lugand

Šťastní lidé čtou a pijou kávu

motto román

motto

Agnès Martin-Lugand

Šťastní
lidé čtou
a pijou kávu

Praha 2016

Copyright © Editions Michel Lafon, 2013
Published by arrangement with Literary Agency
„Agence de l’Est“.
Translation © Dana Melanová, 2016

ISBN 978-80-267-0576-5

Guillaumovi a Simonovi-Aderaw, mému životu

*Počítáme s tím, že ho po nějakém čase překonáme,
a domníváme se, že je nevhodné a dokonce škodlivé,
když si ho neprožijeme.*

(Sigmund Freud o smutku,
„Smutek a melancholie“,
V *Metapsychologii*)

~ 1 ~

„Prosím, mami!“

„Claro, řekla jsem ne.“

„Ale no tak, Diane. Puť ji se mnou.“

„Coline, máš mě za debila? Jestli s tebou Clara pojede, budete se courat a vyrazíme na prázdniny s třídním zpožděním.“

„Tak pojed' s námi a dohlédneš na nás!“

„To určitě! Viděl jsi, co mám ještě práce?“

„O důvod víc, aby jela Clara se mnou, aspoň budeš mít klid.“

„Mami!“

„Tak jo. Padejte! A fofrem! Už vás tu nechci vidět.“

Vyrazili a ještě na schodišti halasili.

Dověděla jsem se, že blbli v autě i ve chvíli,

kdy do nich narazil kamion. Říkala jsem si, že aspoň umřeli se smíchem na rtech. Říkala jsem si, že jsem měla být s nimi.

Celý rok jsem si den co den opakovala, jak ráda bych byla mrtvá jako oni. Ale srdce mi pořád umíněně tlouklo. A udržovalo mě při životě. K mému největšímu neštěstí.

Válela jsem se na kanapi a upřeně pozorovala kotouče kouře z cigarety, když se otevřely dveře v předsíni. Félix nečekal, až ho pozvu, chodil ke mně sám. Vždycky nebo skoro vždycky přišel jen tak, bez ohlášení. Navštěvoval mě každý den. Proč jsem mu proboha nechala druhé klíče?

Lekla jsem se, když vešel, a popel z cigarety mi spadl na pyžamo. Sfoukla jsem ho na podlahu. Abych se nemusela koukat na to, jak mi tady uklízí – dělal to denně –, šla jsem do kuchyně doplnit si dávku kofeinu.

Když jsem se vrátila, nic se nezměnilo. Popelníky stále přetékal; prázdné talíře, krabice od přineseného jídla a lahve se pořád povalovaly na nízkém stolku. Félix seděl se zkříženýma nohama a upíral na mě pohled. Jeho vážný výraz mě na zlomek vteřiny vyvedl z míry, ale ještě víc mě překvapilo jeho oblečení. Proč je v obleku? Kde nechal své věčné děravé džíny a přiléhavá trička?

„Kam ses tak vyparádil? Jdeš na svatbu nebo na pohřeb?“

„Kolik je hodin?“

„To není odpověď na moji otázku. Kašlu na to, kolik je hodin. Převlékl ses, abys klofnul nějakého zlatého hochu?“

„To bych radši. Jsou dvě hodiny, musíš se umýt a obléct. Nemůžeš se tam objevit v tomhle stavu.“

„Kam mám jít?“

„Pospěš si. Tvoji a Colinovi rodiče na nás budou čekat. Máme tam být za hodinu.“

Celým tělem mi proběhlo zachvění, ruce se mi roztráslly, cítila jsem, jak ve mně narůstá vztek.

„Nepřichází v úvahu, já na hřbitov nejdu. Slyšíš?“

„Kvůli nim,“ řekl jemně. „Pojď tam kvůli nim, dneska musíš, je to přesně rok, musíš tam být. Všichni tě podpoří.“

„Nechci, aby mě kdokoli podporoval. Odmítám zúčastnit se stupidního vzpomínkového obřadu. Myslíte si, že chci oslavovat jejich smrt?“

Hlas se mi zlomil a po tváři mi začaly stékat první slzy toho dne. Rozmazaně jsem viděla, jak se Félix zvedá a blíží se ke mně. Rozpřáhl náruč, objal mě a drtil mě na svém hrudním koši.

„Diane, pojď tam kvůli nim, prosím.“

Prudce jsem ho odstrčila.

„Řekla jsem ne! Jsi hluchý? A vypadni odtud!“
zaječela jsem, když se chtěl ke mně zase o krok přiblížit.

Utekla jsem do ložnice. Sice se mi třáslly ruce, ale povedlo se mi zamknout na dva západy. Zády jsem se opírala o dveře a sesunula se na podlahu, nohy si přitiskla k hrudníku. V bytě se rozhostilo ticho, které přerušil jen Félixův povzdech.

„Zastavím se dneska večer.“

„Už tě nechci vidět.“

„Aspoň se umyj, jinak tě strčím pod sprchu sám.“

Jeho kroky se vzdálily a bouchnutí dveří mě ubezpečilo, že konečně odešel.

Zůstala jsem sedět s hlavou na kolenou celé dlouhé minuty, než jsem se podívala na postel. Po čtyřech jsem se k ní namáhavě doplazila. Vylezla jsem nahoru a zabořila hlavu do polštáře. A jako vždycky v téhle pozici pátral můj nos po Colinově vůni. Už vyprchala, ale přesto jsem ještě nepřevlékla postel. Chtěla jsem ho pořád cítit. Chtěla jsem zapomenout na pach špitálu, pach smrti, který mu pronikl do kůže, když jsem mu naposledy přitiskla hlavu na krk.

Chtěla jsem spát, ve spánku zapomenu.

~ ~ ~

Když jsem před rokem ve Félixově doprovodu dorazila do nemocnice, oznámili mi, že už je pozdě, že moje dcera zemřela v sanitce. Lékaři mi jen dopřáli čas, abych se vyzvracela, než mi sdělili, že Colinovi zbývají minuty, v lepším případě několik hodin. Jestli se s ním chci rozloučit, nesmím ztrácet čas. Chtěla jsem řvát, křičet jim do tváře, že mi lžou, ale nebyla jsem schopná. Spadla jsem přímo do zlého snu, chtěla jsem věřit tomu, že se z něj probudím. Ale ošetřovatelka nás zavedla na jednotku intenzivní péče, kde ležel Colin. Každé slovo, které jsme pronesli, každé gesto, co jsme udělali od chvíle, kdy jsem do té místnosti vstoupila, zůstane vryté v mé paměti. Colin ležel na posteli, připoutaný ke spoustě hlučných, pípajících přístrojů. Jeho tělo se skoro nehýbalo, obličej byl samá podlitina. Několik minut mě pohled na něj téměř paralyzoval. Félix šel se mnou a jen díky jeho přítomnosti jsem se nezhroutila. Colinova hlava se lehce pootočila mým směrem, jeho oči se zabodly do mých. Našel v sobě sílu naznačit úsměv. Ten úsměv mě k němu přitáhl. Přistoupila jsem k němu. Vzala jsem ho za ruku, sevřel mi ji.

„Měla bys být s Clarou,“ pronesl namáhavě.

„Coline, Clara je...“

„Clara je na operačním sále,“ přerušil mě Félix.

Zvedla jsem k němu hlavu. Usmál se na Colina a uhnul přede mnou pohledem. Bzučelo mi v uších, každý kousíček mého těla se roztrásl, pohled se mi zastřel. Colin mi tiskl ruku čím dál silněji. Dívala jsem se na něj, zatímco on poslouchal Félixě, který mu povídal o Clare a vysvětloval mu, že se z toho dostane. Tahle lež mě surově přivedla ke skutečnosti. Colin mi přerývaným hlasem řekl, že kamion neviděl, že si zpíval s Clarou. Nebyla jsem schopna slova. Naklonila jsem se k němu, rukou jsem mu vjela do vlasů a pohladila ho po čele. Jeho obličej se ke mně znovu obrátil. Slzy mi tekly proudem, už se mi začínal ztrácet, zajíkala jsem se. Zvedl ruku a položil mi ji na tvář.

„Ššš, lásko,“ řekl, „uklidni se, slyšela jsi Félixě, Clara tě bude potřebovat.“

Nedokázala jsem uniknout jeho pohledu plnému naděje pro naši dceru.

„Ale co ty?“ podařilo se mi vyhláskovat.

„Na ní teď záleží,“ řekl a osušil mi slzu na tváři.

Vzlykala jsem stále víc, opřela jsem si obličej o jeho dosud teplou dlaň. Byl ještě tady. Ještě. Přimkla jsem se k tomu ještě.

„Coline, nemůžu tě ztratit,“ zašeptala jsem.

„Nejsi sama, máš Claru a Félix se o vás postará.“

Zavrtěla jsem hlavou a neodvažovala jsem se na něj podívat.

„Lásko, všechno dobře dopadne, musíš být odvázná kvůli naší dceři...“

Jeho hlas najednou zeslábl, zpanikařila jsem a zvedla hlavu. Vypadal velmi unaveně. Vyčerpal své poslední síly kvůli mně, jako vždycky. Přitiskla jsem se k němu, abych ho políbila, a on odpověděl s tou troškou života, jenž v něm zůstal. Natáhla jsem se vedle něj, pomohla jsem mu, aby si na mne položil hlavu. Dokud je v mé náruči, nemůže mě opustit. Colin naposledy zašeptal, že mě miluje, měla jsem akorát tak čas odpovědět mu, než klidně usnul. Zůstala jsem u něj celé hodiny, tiskla ho k sobě, kolébala ho, líbala ho, čichala k němu. Mí rodiče se pokusili mě od něj odtáhnout, řvala jsem. Colinovi rodiče přišli navštívit syna, nedovolila jsem jim, aby se ho dotkli. Byl jenom můj. Díky Félixově trpělivosti jsem nakonec ustoupila. Dlouho mě neúnavně uklidňoval a pak mi připomněl, že bych se měla také rozloučit s Clarou. Moje dcera byla stále jedinou bytostí na této zemi, která mě mohla oddělit od Colina. Smrt na tom vůbec nic nezměnila. Křeč v rukách povolila, pustila jsem Colinovo tělo. Naposledy jsem položila své rty na jeho a odešla jsem.

Mlha mě zahalila na cestě, která mě vedla ke Claře. Zareagovala jsem až přede dveřmi.

„Ne,“ obrátila jsem se k Félixovi. „Já nemůžu.“

„Diane, musíš se na ni podívat.“

Nespustila jsem dveře z očí, couvla jsem o několik kroků a pak jsem překotně prchala po nemocničních chodbách. Odmítla jsem vidět svoji dceru mrtvou. Chtěla jsem si ponechat vzpomínku na její úsměv, na její světlé, propletené kudrny, které jí poletovaly kolem obličeje, na její oči perlící šibalstvím, dokonce i toho rána, když odešla se svým otcem.

Dneska ostatně jako celý rok vládlo v našem bytě ticho. Žádná hudba, žádný smích, žádné povídání bez konce.

Kroky mě automaticky vedly ke Clařině pokoji. Všechno v něm bylo růžové. Jakmile jsem se dověděla, že budeme mít holčičku, rozhodla jsem, že dětský pokoj vyzdobím výhradně touto barvou. Colin použil neuvěřitelnou spoustu manévřů a lstí, jen abych změnila názor. Neustoupila jsem.

Ničeho jsem se ani nedotkla; ani jejího polštáře stočeného do koule, ani jejích hraček rozházených do všech čtyř světových stran, ani její noční košile na podlaze nebo jejího kufríku na kolečkách, kam si složila své panenky na prázdniny.

Dva plyšáci už v něm nebyli, jednoho medvídka si vzala na cestu a s druhým jsem spala.

Potichu jsem za sebou zavřela dveře a zamířila do Colinovy šatny. Vzala jsem si tam jinou košili.

Právě jsem se zamkla v koupelně, abych se osprchovala, když jsem zaslechla, že se vrací Félix. V koupelně zakrývalo velké prostěradlo zrcadlo, všechny police byly prázdné, stály na nich pouze lahve s Colinovými parfémy. Nic, co by potřebovala žena, žádný mejkap, žádné krémy, žádné šperky.

Chladná dlažba na mě vůbec nepůsobila, bylo mi to úplně jedno. Voda mi stékala po těle a já jsem necítila žádné blaho. Nalila jsem si na dlaň Clařin jahodový šampon. Sladká vůně se mi na tváři smíchala se slzami a přinesla mi morbidní útěchu.

Můj rituál mohl začít. Postříkala jsem si kůži Colinovou vůní, první ochranná vrstva. Zapnula jsem knoflíky jeho košile, druhá vrstva. Natáhla jsem si jeho mikinu s kapucí, třetí vrstva. Svázala jsem si vlhké vlasy, abych v nich co nejdéle uchovala jahodovou vůni, čtvrtá vrstva.

Z obýváku už zmizely odpadky, okna byla otevřená a zdálo se, že teď se bitva odehrává v kuchyni. Než jsem zašla za Félixem, znovu jsem zatemnila obýván. Šero bylo mým nejlepším přítelem.

Félix měl hlavu v lednici. Opřela jsem se o zárubeň dveří a pozorovala ho. Už měl na sobě zase svoji obvyklou uniformu, kroutil boky a pohvizdoval si.

„Můžu vědět, co tě dostalo do tak dobré nálady?“

„Poslední noc. Dovol mi, ať ti připravím večeři, a budu ti všechno vyprávět.“

Otočil se ke mně a upřeně se na mě zadíval. Přistoupil blíž a několikrát se zhluboka nadechl.

„Přestaň mě očichávat jako pes,“ zabručela jsem nevrle.

„Musíš s tím přestat.“

„Na co si stěžuješ? Přece jsem se umyla.“

„To není žádný přepych.“

Políbil mě na tvář a zase pokračoval v práci.

„Odkdy umíš vařit?“

„Já nevařím, jen používám mikrovlnku. Ještě by nebylo špatné, kdybych tu našel něco, co by se dalo zdlábnout. Tvoje lednice je horší pustina než poušť Gobi.“

„Jestli máš hlad, objednej pizzu. Nejsi schopný uklohnit cokoli. Nedokázal bys jídlo ani rozmrazit.“

„Proto jste mě posledních deset let s Colinem živili. Právě jsi pronesla geniální myšlenku, aspoň ti můžu věnovat víc času.“

Svalila jsem se na kanape. Teď budu muset poslouchat vyprávění o tom, jak fantastickou noc prožil. Před očima se mi rychlostí blesku objevila sklenka červeného. Félix se usadil proti mně a poslal ke mně svůj balíček cigaret. Okamžitě jsem si jednu zapálila.

„Rodiče tě pozdravují.“

„Co se dá dělat,“ odpověděla jsem a vyplivla jeho směrem kouř.

„Mají o tebe obavy.“

„To je zbytečné.“

„Rádi by se tady zastavili.“

„Já nechci. Vidíš, můžeš být šťastný, jsi jediný, koho ještě snáším.“

„Jsem nenahraditelný, beze mne se neobejdeš.“

„Félixi!“

„Tak jo, když si to tak moc přeješ, budu ti vyprávět do nejmenších detailů, co jsem včera v noci zažil.“

„Ne, ne, všechno kromě tvých sexuálních zážitků!“

„Rozmysli si, co chceš. Buď mé skotačení, nebo tví rodiče.“

„O. K., tak spust', poslouchám tě.“

Félix nijak nešetřil oplzlými detaily. Pro něj byl život jedním obřím mejdanem, okořeněným nevázanou sexualitou a konzumováním psychotropních

látek, které zkoušel v předpremiéře. Pustil se do vyprávění, nečekal ani na moji reakci, mluvil, mluvil a mluvil. Nepřestal, ani když zazvonil zvonek.

Takže i poslíček s pizzou se dověděl, jakým způsobem se nechal pozvat do postele dvacetiletého studenta. Zase jeden, jehož výchovu si Félix vzal za svůj úkol.

„Kdybys viděla toho kocourka, jak se tvářil dneska ráno, málem mě zapřísahal, jestli bych zase nepřišel a nestaral se o něj. Až mě to vzalo za srdce,“ dodal a tvářil se, že si utírá slzu.

„Jsi fakt neřád.“

„Já jsem ho varoval, ale co naděláš, jakmile ochutnáš Félixě, okamžitě jsi závislý.“

Zatímco jsem stěží pozřela dvě nebo tři sousta, Félix neustále perlil na pokraji výbuchu smíchu. Nezdálo se, že by hodlal odejít. Náhle nečekaně zmlkl, podivně se zatvářil, sebral zbytky jídla a zmizel v kuchyni.

„Diane, ani ses mě nezeptala, jak to dneska proběhlo.“

„Nezajímá mě to.“

„Zacházíš příliš daleko. Jak můžeš být tak lhostejná?“

„Sklapni, jsem všechno, jenom ne lhostejná. Takové věci mi laskavě neříkej!“ zvolala jsem a vyskočila.

„Do prdele, podívej se na sebe, vypadáš jako kus hadru, jsi troska. Už nic neděláš. Nepracuješ. Jenom kouříš, piješ a spíš, to je celý tvůj život. Váš byt se přeměnil na svatyni. Už se nemůžu koukat na to, jak se každý den propadáš níž a níž.“

„Nikdo z vás to nemůže pochopit.“

„Samozřejmě že ano, všichni chápou, co prožíváš. Ale to není důvod, abys úplně vyhasla. Je to rok, co odešli, je čas žít. Snaž se, bojuj s tím, udělej to pro Colina a pro Claru.“

„Neumím bojovat a stejně na to nemám chuť.“

„Dovol mi, ať ti pomůžu.“

Nebyla jsem schopná snášet víc, zacpala jsem si uši a zavřela oči. Félix mě objal a přinutil mě, abych si sedla. Zase jsem musela snést jedno z jeho dusících mazlení. Nikdy jsem neporozuměla jeho potřebě drtit mě o svůj hrudník.

„Proč by sis dneska večer se mnou někam nevyrazila?“ zeptal se.

„Nic jsi nepochopil,“ odpověděla jsem a bezděky jsem se k němu ještě víc přitiskla.

„Vypadni konečně z tohoto bytu, vyjdi si mezi lidi. Nemůžeš se pořád uzavírat. Pojď se mnou zítra k *Lidem*.“

„Kašlu na *Lidi*!“

„Tak si tedy spolu vyrazíme na dovolenou.“

Můžu zavřít. Čtvrť se bez nás... teda beze mne pár týdnů obejde.“

„Nemám náladu na dovolenou.“

„Jsem si jistý, že ti prospěje. Budeme se spolu bavit, budu se o tebe starat čtyřiaadvacet hodin denně. Potřebuješ to, aby ses zase postavila na nohy.“

Neviděl, jak mi oči vylézají z důlků při představě, že bych ho měla pořád za zadkem.

„Poslyš, nech mě, ať si to rozmyslím,“ řekla jsem, abych ho uklidnila.

„Slibuješ?“

„Jo. Teď chci spát, jdi pryč.“

Vlepil mi mlaskavou pusu na tvář a vytáhl z kapsy mobil. Procházel svůj úctyhodný seznam adres, než zavolá nějakému Stevenovi, Fredovi nebo zase Alexovi. Vzrušený pomyšlením na perspektivu neřestné noci, mě konečně pustil. Vstala jsem, zapálila si cigaretu a doprovodila ho do předsíně. Na chvilku přestal mluvit se svým protějškem do telefonu, naposledy mě políbil a šeptl mi do ucha: „Tak zítra, ale počítej s tím, že přijdu později, dneska v noci to bude síla.“

Místo odpovědi jsem zvedla oči k nebi. *Lidi* zítra zase neotevřou včas. Ale co na tom, bylo mi to fuk. Literární kavárnu jsem vlastnila v jiném životě.